

2019 KASIM AYI DÜNYA, TÜRKİYE VE MALATYA EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER

Hazırlayan:

Prof. Dr. Ahmet UĞUR

Malatya Ticaret ve Sanayi Odası Akademik Danışmanı

İÇİNDEKİLER

Dünya Ekonomisindeki Önemli Gelişmeler.....	2
Türkiye Ekonomisindeki Önemli Gelişmeler.....	5
1) Ekonomik Büyüme.....	5
2) Dış Ticaret.....	6
3) Ödemeler Dengesi.....	10
4) Enflasyon.....	11
5) İşgücü Piyasası.....	15
6) Kapasite Kullanım Oranları ve Üretim Endeksleri.....	17
7) Güven Endeksleri.....	18
8) Kısa Vadeli Dış Borç İstatistikleri.....	21
9) Özel Sektörün Yurt Dışından Sağladığı Kredi Borç İstatistikleri.....	24
10) Kurulan Kapanan Şirket İstatistikleri.....	27
Malatya Ekonomisindeki Gelişmeler.....	28
1) Dış Ticaret.....	28
2) Yatırım Teşvikleri.....	30
3) Kurulan Kapanan Şirket İstatistikleri.....	31
4) Karşılıksız Çek ve Protestolu Senet İstatistikleri.....	32
5) Konut Satış İstatistikleri.....	34
6) Patent ve Marka İstatistikleri.....	35

Dünya Ekonomisindeki Önemli Gelişmeler

2019 yılı Kasım ayında dünyanın önde gelen ekonomik aktörleri olan ABD, Avrupa Birliği ve Çin gibi ülkelerde açıklanan ekonomik veri ve istatistikler ile önemli küresel ekonomik gelişmeler haftalık bazda aşağıda verilmiştir.

4-8 Kasım 1. Hafta:

- ABD'de Eylül ayında dış ticaret açığı 52,5 milyar dolar olarak son beş ayın en düşük seviyesinde gerçekleşti.
- ABD'de Ekim ayında ISM İmalat Dışı Satın Alma Müdürleri Endeksi (PMI), 54,7 ile bir önceki aya göre artarak tahminlerin üzerinde değer aldı.
- Çin'de Ekim ayında bir önceki yılın aynı ayına göre ihracat hacmi %0,9 ithalat hacmi %6,4 oranında azaldı. Dış ticaret fazlası 42,8 milyar dolar ile tahminlerin üzerinde geldi.
- Uluslararası Para Fonu (IMF), ticaret gerilimi ve imalat sektöründe görülen yavaşlamanın hizmet sektörüne de yayılabileceğini öne sürerek Euro Alanı büyüme tahminlerini 2019 yılı için %0,1 puan düşürerek %1,2 düzeyine çekti. 2020 yılı büyüme beklentisini ise %1,4 olarak aşağı yönlü revize etti.
- Avrupa Komisyonu, Euro Alanı'nın 2019 ve 2020 yılı için ekonomik büyüme tahminlerini indirerek %1,1 ve %1,2 düzeyine çekti.
- Euro Alanı'nda Ekim ayında Hizmet Satın Alma Müdürleri Endeksi (PMI) 52,2 değerini aldı.
- Euro Alanı'nda Eylül ayında perakende satışlar bir önceki yılın aynı ayına göre %3,1 ile beklentilerin üzerinde artış kaydetti.
- İngiltere Merkez Bankası (BoE) para politikası toplantısında politika faiz oranını piyasa beklentilerine paralel olarak değiştirmede.
- İngiltere'de Ekim ayında Hizmet Satın Alma Müdürleri Endeksi (PMI), 50 ile eşik değere ulaştı.
- Almanya'da Ekim ayında İmalat Satın Alma Müdürleri Endeksi (PMI), 42,1 ile beklentilerin üzerinde değer aldı.
- Almanya'da Eylül ayında sanayi üretimi, bir önceki aya göre %0,6 ile beklentilerin üzerinde azaldı.

11-15 Kasım 2. Hafta:

- ABD’de Ekim ayında Tüketici Güven Endeksi (TÜFE) bir önceki aya göre %0,4 ile beklentilerin üzerinde artış gösterdi. Aynı dönemde perakende satışlar ise %0,3 artarak beklentileri aştı.
- Çin’de Ekim ayında sanayi üretimi, bir önceki yılın aynı dönemine göre %4,7 artarak beklentileri karşılayamadı.
- Euro Alanı’nda Eylül ayında sanayi üretimi, azalış beklentilerine karşın bir önceki aya göre %0,1 arttı.
- Euro Alanı’nda Ekim ayında Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE), bir önceki yılın aynı ayına göre beklentiler paralelinde %0,7 arttı.
- Euro Alanı ekonomisi, öncü verilere göre 2019 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreklik döneme göre %0,2 genişledi.
- İngiltere ekonomisi, öncü verilere göre 2019 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla %0,3 ile beklentilerin altında büyüme kaydetti.
- İngiltere’de Ekim ayında perakende satışlar, bir önceki yılın aynı ayına göre %3,1 artarken, bir önceki aya göre %0,1 azaldı.
- İngiltere’de Eylül ayında imalat üretimi, bir önceki aya göre %0,4 azaldı.
- Japonya ekonomisi, öncü verilere göre 2019 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre %0,1 büyüme kaydederek beklentilerin gerisinde kaldı.

18-22 Kasım 3. Hafta:

- ABD’de Ekim ayında konut başlangıçları, bir önceki aya göre %3,8 arttı. Aynı dönemde inşaat izinleri, %5 artarak 1,461 milyon oldu.
- ABD’de işsizlik haklarından yararlanma başvuruları, beklentileri aşarak 227 bin oldu.
- Euro Alanı’nda öncü verilere göre Kasım ayında İmalat Satın Alma Müdürleri Endeksi (PMI) bir önceki aya göre artarak 46,6 değerini aldı.
- OECD, Ekonomik Görünüm raporunda 2019 yılı küresel ekonomik büyüme tahminini değiştirmede. OECD’nin 2019 ve 2020 yılları için küresel ekonomik büyüme oranı tahmini %2,9.
- Çin Merkez Bankası (PBOC) 7 günlük ters repo faiz oranını %2,55’ten %2,50’ye indirerek kısa vadeli borçlanma maliyetlerini düşürmüştü.
- Almanya ekonomisi, 2019 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre %0,1 bir önceki yıla göre %1 genişledi.
- Almanya’da öncü verilere göre Kasım ayında İmalat Satın Alma Müdürleri Endeksi (PMI) 43,8 ile beklentilerin üzerinde değer aldı.
- Japonya’da Ekim ayında ihracat, bir önceki yılın aynı ayına göre %9,2 ile beklentilerin üzerinde azaldı.

25-29 Kasım 4. Hafta:

- ABD Başkanı Trump Hong Kong'daki gösterilerle ilgili olarak Çin'e yaptırım öngören yasa tasarisını imzaladı. Çin Dışişleri Bakanlığı'nın, Trump'a karşılık olarak sert önlemler alacağını duyurması ile iki ülke arasında yaşanan gerginlik devam eden ticaret görüşmelerine dair beklentilerde belirsizlik yarattı.
- ABD'de Ekim ayında ilişkin yeni konut satışları, bir önceki aya göre %0,7 azalarak 733 bin ile tahminlerin üzerinde gerçekleşti.
- ABD'de Kasım ayında Tüketici Güven Endeksi, gerileyerek 125,5 seviyesinde gerçekleşti.
- ABD'de 2019 yılının üçüncü çeyreğine ilişkin öncü verilere göre ülke ekonomisi, çeyreklik bazda %2,1 büyüme kaydetti.
- ABD'de Ekim ayında dayanıklı mal siparişleri, düşüş beklentisine karşın bir önceki aya göre %0,6 oranında arttı.
- Euro Alanı'nda Kasım ayında öncü verilere göre tüketici fiyat endeksi, %1 arttı.
- Euro Alanı'nda Ekim ayında işsizlik oranı, %7,5 ile beklentiler düzeyinde gerçekleşti.
- Almanya'da Ekim ayında perakende satışlar, bir önceki aya göre %1,9 geriledi.
- Almanya'da Kasım ayında Ifo iş dünyası güveni, 95 seviyesine yükseldi.
- Japonya'da Ekim ayında perakende satışlar, bir önceki yılın aynı ayına göre %7,1 azaldı.
- Japonya'da Ekim ayında öncü verilere göre sanayi üretimi, bir önceki aya göre %4,2 azaldı.

Türkiye Ekonomisindeki Önemli Gelişmeler

1) Ekonomik Büyüme

GSYH zincirlenmiş hacim endeksinin (2009=100) bir önceki yılın aynı dönemine göre değişim oranı ile hesaplanan GSYH büyüme hızı, 2019'un üçüncü çeyreğinde yüzde 0,9 seviyesinde gerçekleşmiştir. Öte yandan endeks bir önceki çeyreklik döneme (2019 yılı ikinci çeyrek) göre ise yüzde 9,4 artış göstermiştir. GSYH 2019 yılının üçüncü çeyreğinde, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 11,6 artarken bir önceki çeyreğe göre yüzde 11,8 artarak 1 trilyon 145 milyar 99 milyon TL değerini almıştır.

Gayrisafi Yurt İçi Hasıla'yı oluşturan faaliyetler incelendiğinde; 2019 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre zincirlenmiş hacim endeksi olarak; tarım sektörü toplam katma değeri %3,8, sanayi sektörü %1,6 arttı ve inşaat sektörü %7,8 azaldı. Ticaret, ulaştırma, konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetlerinin toplamından oluşan hizmetler sektörünün katma değeri ise %0,6 arttı.

Tablo 1: Gayrisafi Yurtiçi Hasıla Sonuçları, 2018-2019

Yıl	Çeyrek	Cari fiyatlarla (Milyar TL)	Cari fiyatlarla (Milyar \$)	Zincirlenmiş hacim endeksi (2009=100)	Endeks değişim oranı* (%)
2018	I	790	207	158,5	7,4
	II	890	206	173,3	5,6
	III	1.026	190	184,8	2,3
	IV	1.017	186	180,7	-2,8
	Yıllık	3.724	789	174,3	3,1
2019	I	922	172	154,9	-2,3
	II	1.024	175	170,6	-1,6
	III	1.145	202	186,6	0,9

***Bir önceki yılın aynı dönemine göre enflasyon değişimi**

Üretim yöntemi ile hesaplanan GYSH değerlerinde tarım, ormancılık ve balıkçılık, hizmetler ve sanayi sektörlerinin GSYH içindeki payları incelendiğinde hizmetler yıllık ortalama yüzde 60,7 ile en yüksek paya sahiptir. Sanayi sektörü yıllık ortalama yüzde 32,9, tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörü ise yıllık ortalama yüzde 6,4'lik bir paya sahiptir. Tarım, ormancılık ve balıkçılık sektörü 2019 yılı içerisinde üçüncü çeyrekte GSYH'den aldığı payı önceki çeyreğe göre artırarak yüzde 12,8 seviyesinde gerçekleşmiştir. Öte yandan 2019 yılı ikinci çeyreğine göre hizmetler sektörünün GSYH'den aldığı pay 4,2 yüzde puan azalırken sanayi sektörünün payı son çeyrekte 3,5 yüzde puan azalmıştır.

Tablo 2: GSYH İçindeki Sektörlerin Payı, 2019

	Sektörlere göre cari fiyatlarla değer payı				
	Çeyrek				
	Yıllık	I	II	III	IV
Tarım	6,4%	3,1%	5,0%	12,8%	-
Sanayi	32,9%	32,7%	31,9%	28,4%	-
Hizmetler	60,7%	64,1%	63,1%	58,9%	-

2) Dış Ticaret

GTS Kapsamında Genel İhracat ve İthalat

2019 yılı Ocak-Kasım döneminde İhracat bir önceki yılın aynı dönemine göre % 1,77 oranında artarak 165 milyar 67 milyon dolar olurken, İthalat ise % 11,29 oranında azalarak 190 milyar 229 milyon dolara gerilemiştir.

Dış ticaret açığı ise, % 51,8 oranında düşmüş ve geçen sene aynı dönemdeki 52 milyar 247 milyon dolardan 25 milyar 162 milyon dolar seviyesine gerilemiştir. Bir başka deyişle, bu dönemde dış ticaret açığımızda 27 milyar 85 milyon dolarlık bir azalış meydana gelmiştir.

Geçen yılın aynı döneminde % 75,6 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı ise % 86,8 seviyesine çıkmıştır.

2019 yılı Kasım ayında geçen yılın aynı ayına göre;

- İhracat, % 1,14 azalarak 16 milyar 214 milyon dolar,
- İthalat, % 11,44 artarak 18 milyar 166 milyon dolar,
- Dış ticaret hacmi, % 5,13 artarak 34 milyar 380 milyon dolar olmuştur.

Dış ticaret açığı ise, 2019 yılı Kasım ayında 1 milyar 953 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

İhracatın ithalatı karşılama oranı ise 2019 yılı Kasım ayında % 89,25 olmuştur.

Tablo 3: GTS'ye Göre Dış Ticaret Verileri (Milyon Dolar)

Dış Ticaret	Kasım			Ocak-Kasım		
	2018	2019	Değişim (%)	2018	2019	Değişim (%)
İhracat	16.401	16.214	-1,14	162.190	165.067	1,77
İthalat	16.301	18.166	11,44	214.437	190.229	-11,29
Dış Ticaret Hacmi	32.702	34.380	5,13	376.627	355.296	-5,66
Dış Ticaret Dengesi	99	-1.953	-2.063,77	-52.247	-25.162	-51,84
İhr./ İth. Karşılama Oranı (%)	100,6	89,3		75,6	86,8	

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

2019 yılı Kasım ayında Geniş Ekonomik Grupların sınıflamasına göre ihracat incelendiğinde; en çok ihracat “Tüketim malları” (7 milyar 99 milyon dolar) grubunda yapılırken, bu grubu sırasıyla “Ham madde (Ara mallar)” (7 milyar 80 milyon dolar) ve “Yatırım (Sermaye) malları” (1 milyar 908 milyon dolar) grupları takip etmiştir.

2019 yılı Kasım ayında Geniş Ekonomik Grupların sınıflamasına göre ithalat incelendiğinde; en çok ithalat “Ham madde (Ara mallar)” (13 milyar 968 milyon dolar) grubunda yapılırken, bu grubu sırasıyla “Yatırım (Sermaye) malları” (2 milyar 279 milyon dolar) ve “Tüketim malları” (1 milyar 860 milyon dolar) grupları takip etmiştir.

Tablo 4: Mal Grubuna Göre İhracat (Milyon Dolar) (GTS)

Sıra No	Sektör adı (İhracat)	Kasım			Ocak-Kasım		
		2018	2019	Değişim (%)	2018	2019	Değişim (%)
1	Yatırım (Sermaye) malları	2.010	1.908	-5,09	19.124	19.699	3,01
2	Ham madde (Ara mallar)	7.592	7.080	-6,75	77.222	78.085	1,12
3	Tüketim malları	6.689	7.099	6,13	65.085	66.279	1,83
	Diğer	109	126	15,74	759	1.005	32,30
Toplam		16.401	16.214	-1,14	162.190	165.067	1,77

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Tablo 5: Mal Grubuna Göre İthalat (Milyon Dolar) (GTS)

Sıra No	Sektör adı (İthalat)	Kasım			Ocak-Kasım		
		2018	2019	Değişim (%)	2018	2019	Değişim (%)
1	Yatırım (Sermaye) malları	2.192	2.279	3,98	27.772	23.256	-16,26
2	Ham madde (Ara mallar)	12.554	13.968	11,26	162.167	147.473	-9,06
3	Tüketim malları	1.506	1.860	23,51	23.784	18.979	-20,20
	Diğer	49	58	20,26	715	521	-27,06
Toplam		16.301	18.166	11,44	214.437	190.229	-11,29

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

ÖTS Kapsamında Genel İhracat ve İthalat

2019 yılı Ocak-Kasım döneminde İhracat bir önceki yılın aynı dönemine göre % 1,81 oranında artarak 156 milyar 905 milyon dolar olurken, İthalat ise % 11,09 oranında azalarak 183 milyar 594 milyon dolara gerilemiştir.

Dış ticaret açığı ise, % 49,1 oranında düşmüş ve geçen sene aynı dönemdeki 52 milyar 382 milyon dolardan 26 milyar 689 milyon dolar seviyesine gerilemiştir. Bir başka deyişle, bu dönemde dış ticaret açığında 25 milyar 693 milyon dolarlık bir düşüş sağlanmıştır.

Geçen yılın aynı döneminde % 74,6 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı ise % 85,5 seviyesine çıkmıştır.

2019 yılı Kasım ayında ise geçen yılın aynı ayına göre;

- İhracat, % 0,03 artarak 15 milyar 495 milyon dolar,
- İthalat, % 9,15 artarak 17 milyar 643 milyon dolar,
- Dış ticaret hacmi, % 4,69 artarak 33 milyar 139 milyon dolar,
- Dış ticaret açığı 2 milyar 148 milyon dolar olmuştur.

Kasım ayında İhracatın ithalatı karşılama oranı ise % 87,83 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 6: ÖTS'ye Göre Dış Ticaret Verileri (Milyon Dolar)

Dış Ticaret	Kasım			Ocak-Kasım		
	2018	2019	Değişim (%)	2018	2019	Değişim (%)
İhracat	15.492	15.495	0,03	154.110	156.905	1,81
İthalat	16.164	17.643	9,15	206.493	183.594	-11,09
Dış Ticaret Hacmi	31.655	33.139	4,69	360.603	340.498	-5,58
Dış Ticaret Dengesi	-672	-2.148	219,38	-52.382	-26.689	-49,05
İhr./ İth. Karşılama Oranı (%)	95,8	87,8		74,6	85,5	

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

2019 yılı Kasım ayında Geniş Ekonomik Grupların sınıflamasına göre ihracat incelendiğinde; en çok ihracat “Tüketim malları” (6 milyar 853 milyon dolar) grubunda yapılırken, bu grubu sırasıyla “Ham madde (Ara mallar)” (6 milyar 694 milyon dolar) ve “Yatırım (Sermaye) malları” (1 milyar 829 milyon dolar) grupları takip etmiştir.

2019 yılı Kasım ayında Geniş Ekonomik Grupların sınıflamasına göre ithalat incelendiğinde; en çok ithalat “Ham madde (Ara mallar)” (13 milyar 700 milyon dolar) grubunda yapılırken, bu grubu sırasıyla “Yatırım (Sermaye) malları” (2 milyar 225 milyon dolar) ve “Tüketim malları” (1 milyar 661 milyon dolar) grupları takip etmiştir.

Tablo 7: Mal Grubuna Göre İhracat (Milyon Dolar) (ÖTS)

Sıra No	Sektör adı	Kasım			Ocak-Kasım		
		2018	2019	Değişim (%)	2018	2019	Değişim (%)
1	Yatırım (Sermaye) malları	1.904	1.829	-3,91	18.122	18.668	3,01
2	Ham madde (Ara mallar)	7.094	6.694	-5,64	72.926	73.655	1,00
3	Tüketim malları	6.385	6.853	7,34	62.386	63.595	1,94
	Diğer	109	119	9,30	676	987	45,95
Toplam		15.492	15.495	0,03	154.110	156.905	1,81

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Tablo 8: Mal Grubuna Göre İthalat (Milyon Dolar) (ÖTS)

Sıra No	Sektör adı	Kasım			Ocak-Kasım		
		2018	2019	Değişim (%)	2018	2019	Değişim (%)
1	Yatırım (Sermaye) malları	2.269	2.225	-1,94	26.779	22.959	-14,26
2	Ham madde (Ara mallar)	12.315	13.700	11,24	157.836	143.557	-9,05
3	Tüketim malları	1.520	1.661	9,24	21.141	16.557	-21,68
	Diğer	60	58	-2,50	737	521	-29,37
Toplam		16.164	17.643	9,15	206.493	183.594	-11,09

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Tablo 9: Ülkelere Göre İhracat (Milyon Dolar) (ÖTS)

Sıra No	Ülke Adı	Kasım			Ocak-Kasım		
		2018	2019	Değişim (%)	2018	2019	Değişim (%)
1	Almanya	1.426	1.385	-2,88	14.935	14.224	-4,76
2	Irak	854	956	11,96	7.635	8.131	6,50
3	İngiltere	981	916	-6,59	10.217	10.020	-1,93
4	İtalya	868	840	-3,27	8.822	8.587	-2,66
5	ABD	824	673	-18,26	7.608	7.398	-2,76
	Diğer	10.539	10.725	1,77	104.893	108.544	3,48
Toplam		15.492	15.495	0,03	154.110	156.905	1,81

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

Tablo 10: Ülkelere Göre İthalat (Milyon Dolar) (ÖTS)

Sıra No	Ülke Adı	Kasım			Ocak-Kasım		
		2018	2019	Değişim (%)	2018	2019	Değişim (%)
1	Rusya Federasyonu	1.756	1.988	13,21	20.204	20.295	0,45
2	Çin	1.391	1.771	27,37	19.427	16.713	-13,97
3	Almanya	1.566	1.545	-1,36	18.687	16.023	-14,26
4	ABD	1.088	813	-25,28	11.381	10.281	-9,67
5	İtalya	761	695	-8,63	9.371	7.767	-17,12
	Diğer	9.602	10.830	12,80	127.423	112.514	-11,70
Toplam		16.164	17.643	9,15	206.493	183.594	-11,09

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

3) Ödemeler Dengesi

2019 yılı Eylül ayında Ödemeler Dengesinin Cari İşlemler ve Finans Hesaplarında meydana gelen değişimler aşağıda özetlenmiştir:

Cari İşlemler Hesabı

- Cari işlemler fazlası, bir önceki yılın Eylül ayına göre 599 milyon ABD doları artarak 2.477 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Bunun sonucunda, on iki aylık cari işlemler fazlası 5.895 milyon ABD dolarına yükselmiştir.
- Söz konusu gelişmede, ödemeler dengesi tablosundaki dış ticaret açığının bir önceki yılın aynı ayına göre 48 milyon ABD doları azalarak 867 milyon ABD dolarına gerilemesi ve hizmetler dengesi kaynaklı net gelirlerin 694 milyon ABD doları artarak 4.324 milyon ABD dolarına yükselmesi etkili olmuştur.
- Altın ve enerji hariç cari işlemler fazlası ise, bir önceki yılın Eylül ayına göre 670 milyon ABD doları artarak 5.791 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.
- Hizmetler dengesi altında seyahat kaleminden kaynaklanan net gelirler, bir önceki yılın aynı ayına göre 619 milyon ABD doları tutarında artarak 3.471 milyon ABD dolarına yükselmiştir.
- Birincil gelir dengesi kalemi altında yatırım geliri kaleminden kaynaklanan net çıkışlar, bir önceki yılın aynı ayına göre 174 milyon ABD doları artarak 1.020 milyon ABD doları olmuştur.
- İkincil gelir dengesi fazlası 4 milyon ABD doları artarak 108 milyon ABD dolarına yükselmiştir.

Finans Hesabı

- Doğrudan yatırımlardan kaynaklanan net girişler 8 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.
- Portföy yatırımları 144 milyon ABD doları tutarında net giriş kaydetmiştir. Alt kalemler itibarıyla incelendiğinde, yurt dışı yerleşiklerin hisse senedi piyasasında 120 milyon ABD doları ve devlet iç borçlanma senetleri piyasasında 149 milyon ABD doları net alış yaptığı görülmektedir.
- Yurt dışında gerçekleştirilen tahvil ihraçlarıyla ilgili olarak, bankalar 30 milyon ABD doları net geri ödeme, diğer sektörler ise 9 milyon ABD doları net borçlanma gerçekleştirmiştir.
- Diğer yatırımlarda 832 milyon ABD doları tutarında net çıkış gerçekleşmiştir.
- Diğer yatırımlar altında, yurt içi bankaların yurt dışı muhabirlerindeki efektif ve mevduat varlıkları 2.479 milyon ABD doları, yurt dışı bankaların yurt içindeki mevduatları da 510 milyon ABD doları net artış kaydetmiştir.
- Yurt dışından sağlanan kredilerle ilgili olarak, bankalar ve Genel Hükümet sırasıyla 809 milyon ABD doları ve 138 milyon ABD doları net geri ödeme gerçekleştirmişken, diğer sektörler 682 milyon ABD doları net kullanım yapmıştır.
- Resmi rezervlerde bu ayda 29 milyon ABD doları net artış gözlenmiştir.

4) Enflasyon

Türkiye geneli TÜFE endeksi (2003=100) 2019 yılı Kasım ayında bir önceki aya göre %0,38, bir önceki yılın Aralık ayına göre %11,01, bir önceki yılın aynı ayına göre %10,56 ve on iki aylık ortalamalara göre %15,87 artış gerçekleşti.

Ana harcama grupları itibarıyla 2019 yılı Kasım ayında endekste yer alan gruplardan, ev eşyasında %0,59, haberleşmede %0,39, konutta %0,36 ve ulaşırmada %0,33 artış gerçekleşti.

Ana harcama grupları itibarıyla 2019 yılı Kasım ayında endekste düşüş gösteren bir diğer grup ise %0,15 ile lokanta ve oteller oldu.

TÜFE'de, bir önceki yılın aynı ayına göre eğitim %14,35, çeşitli mal ve hizmetler %14,03, sağlık %13,85 ve lokanta ve oteller %13,07 ile artışın yüksek olduğu diğer ana harcama gruplarıdır.

İşlenmemiş gıda ürünleri, enerji, alkollü içkiler ve tütün ile altın hariç TÜFE'de 2019 yılı Kasım ayında bir önceki aya göre %0,59, bir önceki yılın Aralık ayına göre %10,31, bir önceki yılın aynı ayına göre %9,90 ve on iki aylık ortalamalara göre %15,13 artış gerçekleşti.

Kasım 2019'da endekste kapsanan 418 maddeden; 33 maddenin ortalama fiyatlarında değişim olmazken, 296 maddenin ortalama fiyatlarında artış, 89 maddenin ortalama fiyatlarında ise düşüş gerçekleşti.

Tablo 11: Tüketici Fiyat Endeksi Değişim Oranları (%), Kasım 2019

	Kasım 2019	Kasım 2018
Bir önceki aya göre değişim oranı	0,38	-1,44
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı	11,01	20,79
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı	10,56	21,62
On iki aylık ortalamalara göre değişim oranı	15,87	15,63

Ana harcama gruplarının tüketici fiyat endeksleri ve bu endekslerdeki değişim oranları Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12: Ana-Harcama Gruplarına Göre TÜFE’deki Değişim Oranları, Kasım 2019

Ana harcama grupları	Harcama grubu ağırlıkları	Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	On iki aylık ortalamalara göre değişim oranı (%)	Endeks
Türkiye	100,00	0,38	11,01	10,56	15,87	437,25
Gıda ve alkolsüz içecekler	23,29	0,22	7,73	8,89	20,76	489,80
Alkollü içecekler ve tütün	4,23	0,00	43,13	43,35	20,96	866,66
Giyim ve ayakkabı	7,24	2,69	6,56	2,21	6,46	270,55
Konut	15,16	0,36	9,64	9,58	14,54	486,29
Ev eşyası	8,33	0,59	9,67	9,81	20,80	372,62
Sağlık	2,58	0,23	13,15	13,85	17,40	258,10
Ulaştırma	16,78	0,33	11,58	8,72	10,05	422,69
Haberleşme	3,69	0,39	2,86	2,75	6,91	151,97
Eğlence ve kültür	3,29	0,08	7,15	6,88	15,64	288,92
Eğitim	2,40	0,15	14,33	14,35	13,18	408,68
Lokanta ve oteller	7,86	-0,15	12,72	13,07	18,13	651,59
Çeşitli mal ve hizmetler	5,15	-0,44	13,15	14,03	23,31	573,80

Kaynak: TÜİK

Şekil 1: TÜFE Bazlı Yıllık Enflasyon Oranları

Kaynak: TÜİK

Yurt içi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE), 2019 yılı Kasım ayında bir önceki aya göre %0,08 düşüş, bir önceki yılın Aralık ayına göre %6,63, bir önceki yılın aynı ayına göre %4,26 ve on iki aylık ortalamalara göre %19,68 artış gösterdi.

Tablo 13: Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) Değişim Oranları (%)

	Kasım 2019	Kasım 2018
Bir önceki aya göre değişim oranı	-0,08	-2,53
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim	6,63	36,68
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim	4,26	38,54
On iki aylık ortalamalara göre değişim	19,68	25,52

Şekil 2: Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Değişim Oranı, Kasım 2019

Kaynak: TÜİK

Sanayinin dört sektörünün bir önceki aya göre değişimleri; madencilik ve taşocakçılığı sektöründe %0,08, imalat sanayi sektöründe %0,04, elektrik, gaz üretimi ve dağıtımı sektöründe %0,53 düşüş, su temini sektöründe %0,19 artış olarak gerçekleşti.

Tablo 14: Sektörler İtibariyle Yİ-ÜFE Enflasyon Oranları, Kasım 2019

Sektörler	Endeks	Aylık değişim (%)	Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim (%)	Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim (%)	On iki aylık ortalamalara göre değişim (%)
Yurt içi ÜFE	450,97	-0,08	6,63	4,26	19,68
Madencilik ve taşocakçılığı	584,75	-0,08	12,70	9,93	18,34
İmalat	448,52	-0,04	6,10	4,45	18,24
Elektrik, gaz	415,72	-0,53	13,43	3,82	40,12
Su temini	306,58	0,19	-7,39	-7,51	-2,29

Kaynak: TÜİK

5) İşgücü Piyasası

Türkiye genelinde 15 ve daha yukarı yaştakilerde işsiz sayısı 2019 yılı Ağustos döneminde geçen yılın aynı dönemine göre 980 bin kişi artarak 4 milyon 650 bin kişi oldu. İşsizlik oranı 2,9 puanlık artış ile %14,0 seviyesinde gerçekleşti. Aynı dönemde; tarım dışı işsizlik oranı 3,5 puanlık artış ile %16,7 olarak tahmin edildi. Genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik oranı 6,6 puanlık artış ile %27,4 olurken, 15-64 yaş grubunda bu oran 2,9 puanlık artış ile %14,3 olarak gerçekleşti.

İstihdam edilenlerin sayısı 2019 yılı Ağustos döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine göre 789 bin kişi azalarak 28 milyon 529 bin kişi, istihdam oranı ise 2 puanlık azalış ile %46,3 oldu.

Bu dönemde, tarım sektöründe çalışan sayısı 94 bin, tarım dışı sektörlerde çalışan sayısı 695 bin kişi azaldı. İstihdam edilenlerin %19,6'sı tarım, %19,5'i sanayi, %5,5'i inşaat, %55,4'ü ise hizmet sektöründe yer aldı. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında tarım sektörünün istihdam edilenler içindeki payı 0,2 puan, hizmet sektörünün payı 1,4 puan artarken inşaat sektörünün payı 1,6 puan azaldı. Sanayi sektörünün payında ise değişim olmadı.

İşgücü 2019 yılı Ağustos döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre 191 bin kişi artarak 33 milyon 180 bin kişi, işgücüne katılma oranı ise 0,4 puanlık azalış ile %53,9 olarak gerçekleşti. Aynı dönemler için yapılan kıyaslamalara göre; erkeklerde işgücüne katılma oranı 0,9 puanlık azalış ile %73,2, kadınlarda ise 0,1 puanlık artış ile %35,0 olarak gerçekleşti.

Mevsim etkisinden arındırılmış istihdam bir önceki döneme göre 66 bin kişi artarak 28 milyon 68 bin kişi olarak tahmin edildi. İstihdam oranı 0,1 puan artarak %45,6 oldu.

Mevsim etkisinden arındırılmış işsiz sayısı bir önceki döneme göre 18 bin kişi azalarak 4 milyon 642 bin kişi olarak gerçekleşti. İşsizlik oranı 0,1 puan azalarak %14,2 oldu.

Tablo 15: Nüfusun İşgücü Durumu (Mevsim Etkisinden Arındırılmamış, Bin Kişi)

Yıllar	İşgücü	İstihdam Edilenler	İşsiz	İşsizlik Oranı (15 ve yukarı yaş) (%)	Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	Genç Nüfusta (15-24 yaş) İşsizlik Oranı (%)	İstihdam Oranı (%)
2008	22.899	20.604	2.295	10,0	12,3	23,3	40,4
2009	23.710	20.615	3.095	13,1	16,0	21,9	39,8
2010	24.594	21.858	2.737	11,1	13,7	19,6	41,3
2011	25.594	23.266	2.328	9,1	11,3	16,3	43,1
2012	26.141	23.937	2.204	8,4	10,3	17,9	43,6
2013	27.046	24.601	2.445	9,0	10,9	17,4	43,9
2014	28.786	25.933	2.853	9,9	12,0	20,2	45,5
2015	29.678	26.621	3.057	10,3	12,4	19,2	46,0
2016	30.535	27.205	3.330	10,9	13,0	24,0	46,3
2017	31.643	28.189	3.454	10,9	13,0	19,2	47,1
2018	32.274	28.738	3.537	11,0	12,9	20,3	47,4
2019 Ocak	31.825	27.157	4.668	14,7	16,8	26,7	44,5
2019 Şubat	32.084	27.355	4.730	14,7	16,9	26,1	44,8
2019 Mart	32.339	27.795	4.544	14,1	16,1	25,2	45,4
2019 Nisan	32.401	28.199	4.202	13,0	15,0	23,2	46,0
2019 Mayıs	32.426	28.269	4.157	12,8	15,0	23,3	46,1
2019 Haziran	32.766	28.512	4.253	13,0	15,3	24,8	46,4
2019 Temmuz	33.113	28.517	4.596	13,9	16,5	27,1	46,4
2019 Ağustos	33.180	28.529	4.650	14,0	16,7	27,4	46,3

Kaynak: TÜİK

6) Kapasite Kullanım Oranı ve Sanayi Üretim Endeksi

İmalat sanayi genelinde kapasite kullanım oranı (KKO), 2019 Kasım ayında bir önceki aya göre 0,8 puan artarak yüzde 77,2 seviyesinde gerçekleşmiştir. Mevsimsel etkilerden arındırılmış kapasite kullanım oranı (KKO-MA), bir önceki aya (yüzde 76,0) göre 0,7 puan artarak yüzde 76,7 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 16: İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranları

Aylar	2018	2019
Ocak	78,2	74,4
Şubat	77,8	74,0
Mart	77,8	74,3
Nisan	77,3	75,0
Mayıs	77,9	76,3
Haziran	78,3	77,1
Temmuz	77,1	76,2
Ağustos	77,8	76,6
Eylül	76,2	76,3
Ekim	75,4	76,4
Kasım	74,1	77,2
Aralık	74,1	

Kaynak: TCMB

Sanayi üretimi bir önceki yılın aynı ayına göre 2019 Eylül ayında %3,4 arttı. Sanayinin alt sektörleri (2015=100 referans yılı) incelendiğinde, 2019 yılı Eylül ayında madencilik ve taşocakçılığı sektörü endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre %5,7, imalat sanayi sektörü endeksi %3,4 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi %0,4 arttı.

Sanayi üretimi bir önceki aya göre 2019 Eylül ayında %3,2 arttı. Sanayinin alt sektörleri (2015=100 referans yılı) incelendiğinde, 2019 yılı Eylül ayında madencilik ve taşocakçılığı sektörü endeksi bir önceki aya göre %7,5 ve imalat sanayi sektörü endeksi %3,3 artarken elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi %1,4 azaldı.

Tablo 17: Sanayi Üretim Endeksi ve Değişim Oranları, Eylül 2019 (2015=100)

Sektörler ve ana sanayi grupları	Arındırılmamış	Takvim etkisinden arındırılmış		Mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış	
	Endeks	Endeks	Yıllık değişim (%)	Endeks	Aylık değişim (%)
Toplam sanayi	119,6	119,7	3,4	115,5	3,2
Madencilik ve taş ocaklığı	133,4	133,2	5,7	121,0	7,5
İmalat sanayi	119,1	119,3	3,4	115,2	3,3
Elektrik, gaz, buhar	116,3	115,3	0,4	116,5	-1,4
Ara malı	112,5	112,2	0,1	108,8	2,5
Dayanıklı tüketim malı	107,4	108,1	-15,8	100,3	1,7
Dayanıksız tüketim malı	127,8	128,1	8,9	121,7	3,9
Enerji	125,7	125,0	8,1	123,8	-0,2
Sermaye malı	124,4	125,2	6,9	122,4	5,7
Düşük teknoloji	120,3	120,5	2,7	115,4	2,8
Orta düşük teknoloji	110,9	110,6	-1,2	107,0	2,6
Orta yüksek teknoloji	117,0	117,6	2,4	113,3	3,1
Yüksek teknoloji	181,8	182,8	51,1	188,8	12,5

Kaynak: TÜİK

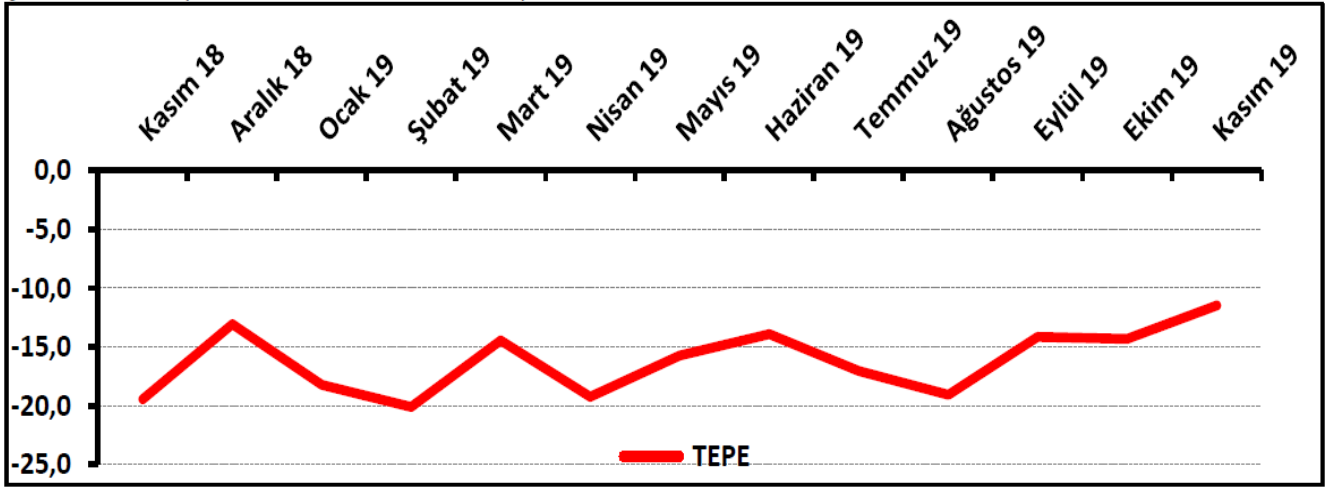
7) Güven Endeksleri

TEPE, Kasım 2019’da bir önceki aya göre 2,8 puan, bir önceki yılın aynı dönemine göre ise 7,9 puan arttı. Perakende güveninin kasım ayındaki artışında geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu ve gelecek 3 ayda satış beklentisi göstergelerindeki yükseliş etkili oldu. Perakende sektöründeki bu iyileşmenin, 12 Haziran 2019 tarihli kredi kartı taksitlendirme sürelerinin arttırılması kararına bağlı olarak kredi kartı harcamalarındaki yükseliş ile ilintili olduğu düşünülmektedir. “Mobilya, aydınlatma ekipmanı ve ev içi kullanım ürünleri” ve “elektrikli ev aletleri, radyo ve televizyonlar” sektörleri, ekim ayında olduğu gibi kasım ayında da perakende güveninin en fazla artış gösterdiği sektörler oldu. Bilindiği üzere mobilya alımlarında 12 ay olan kredi kartı taksit süresi 18 aya, elektronik eşya alımlarındaki kredi kartı taksit süresi ise 3 aydan 6 aya çıkarılmıştı. AB-28 ve Euro Bölgesi ile karşılaştırıldığında Türkiye, geçen yıla göre AB-28 ve Euro Bölgesi’nden daha iyi performans sergiledi.

Perakende güveni geçen yıla ve geçen aya kıyasla arttı

Kasım ayında -11,5 puan değerini alan TEPE, geçen yılın aynı dönemine göre 7,9 puan, geçen aya göre 2,8 puan arttı. TEPE değerinin geçen yıla ve geçen aya göre artışında, geçtiğimiz 3 ayda işlerin durumu ve gelecek 3 ayda satış beklentisi göstergelerindeki iyileşme etkili oldu.

Şekil 3: TEPAV Perakende Güven Endeksi (TEPE)

Kaynak: TEPAV

Mevsim etkilerinden arındırılmış tüketici güven endeksi, Kasım ayında bir önceki aya göre %5,2 oranında arttı; Ekim ayında 57 olan endeks, Kasım ayında 59,9 oldu.

Şekil 4: Mevsim Etkilerinden Arındırılmış Tüketici Güven Endeksi

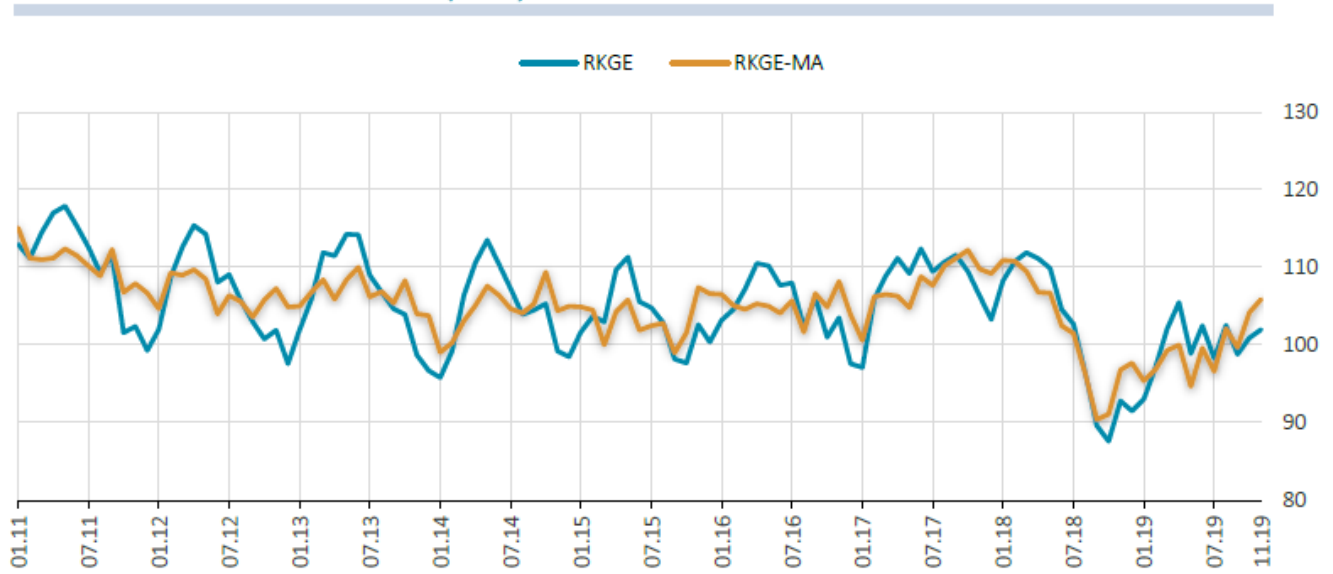

Kaynak: TÜİK

2019 yılı Kasım ayında Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE), bir önceki aya göre 1,1 puan artarak 102,0 seviyesinde gerçekleşmiştir. Endeksi oluşturan anket sorularına ait yayılma endeksleri incelendiğinde, genel gidişat, son üç aydaki toplam sipariş miktarı, sabit sermaye yatırım harcaması, mevcut toplam sipariş miktarı, mevcut mamul mal stoku ve gelecek üç aydaki üretim hacmine ilişkin değerlendirmeler endeksi artış yönünde etkilerken, gelecek üç aydaki ihracat sipariş miktarı ve gelecek üç aydaki toplam istihdam miktarına ilişkin değerlendirmeler endeksi azalış yönünde etkilemiştir.

Mevsimsellikten arındırılmış reel kesim güven endeksi (RKGE-MA) bir önceki aya göre 1,7 puan artarak 105,9 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Şekil 5: Reel Kesim Güven Endeksi

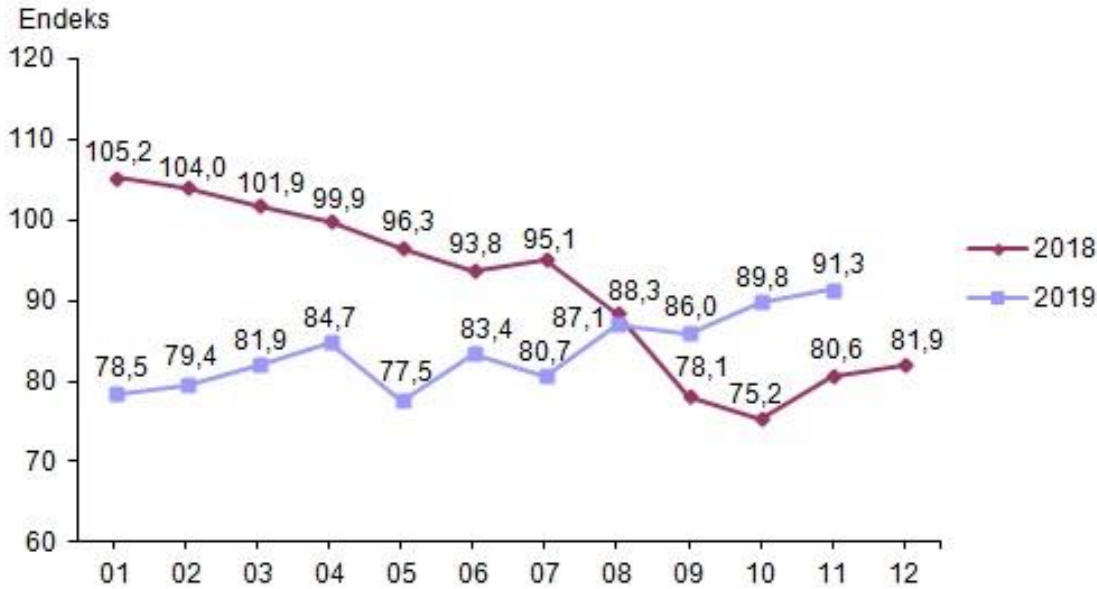

Kaynak: TCMB

Ekonomik güven endeksi Ekim ayında 89,8 iken, Kasım ayında %1,7 oranında artarak 91,3 oldu. Ekonomik güven endeksindeki artış, tüketici, reel kesim (imalat sanayi) ve hizmet sektörü güven endekslerindeki artışlardan kaynaklandı.

Kasım ayında tüketici güven endeksi 59,9 değerine, reel kesim güven endeksi 105,9 değerine ve hizmet sektörü güven endeksi 91,3 değerine yükseldi. Kasım ayında perakende ticaret sektörü güven endeksi 101,2 değerine, inşaat sektörü güven endeksi ise 63,9 değerine geriledi.

Şekil 6: Ekonomik Güven Endeksi

Kaynak: TÜİK

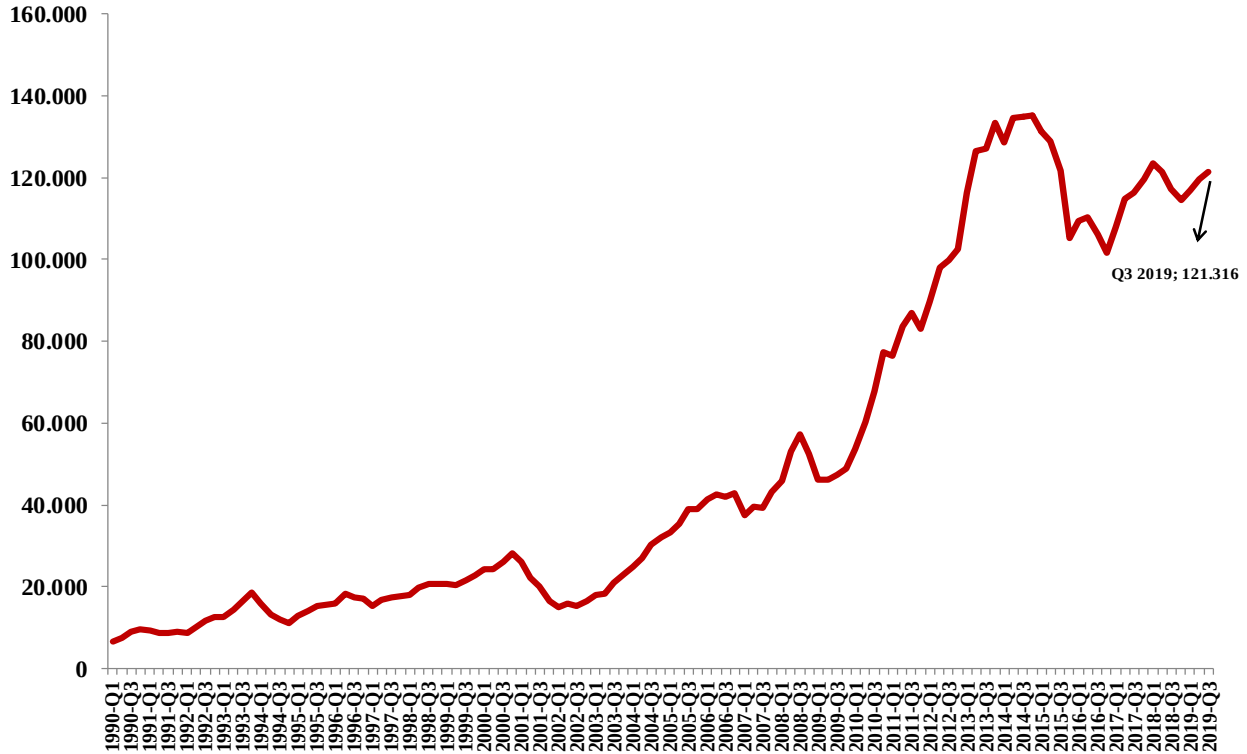
8) Kısa Vadeli Dış Borç İstatistikleri

Kısa vadeli dış borç stoku 2019 yılı Eylül ayı itibarıyla 2018 yılsonuna göre 6,8 milyar ABD doları artmış ve yaklaşık 121,3 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde bankalar kaynaklı kısa vadeli dış borç stoku 252 milyon ABD doları azalarak 56,9 milyar ABD dolarına gerilemiştir. Diğer sektörler kaynaklı kısa vadeli dış borç stoku 6,6 milyar ABD doları artarak 58 milyar ABD dolarına yükselmiştir.

Kısa vadeli dış borç stokunun %46,9'unu bankalar kaynaklı borçlardan oluşmaktadır. Bankalar kaynaklı borçların %16,7'sini ise krediler oluşturmaktadır. Bankaların yurt dışından kullandıkları kısa vadeli krediler 2019 yılı Eylül ayı itibarıyla yaklaşık 9,5 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Bu rakam, kısa vadeli kredilerde 2018 yılsonuna göre %14,2'lik bir düşüş yaşandığı anlamına gelmektedir. Aynı dönemde yurt dışı yerleşiklerin döviz tevdiat hesabı %8,6 oranında, banka mevduatları %1,5 oranında artarken, TL cinsinden mevduatları %3,6 oranında azalmıştır.

Diğer sektörlerin yurt dışından sağladığı kısa vadeli borçlar ise 2018 yılsonuna göre %12,8 oranında artarak 58 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

Şekil 7: Kısa Vadeli Dış Borç Stoku (Milyon Dolar)

Kaynak: TCMB

Tablo 18: Kısa Vadeli Dış Borç Stokunun Dağılımı (Milyon Dolar)

	2017				2018				2019		
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
MERKEZ BANKASI	1.382	1.390	1.298	1.753	1.437	1.826	6.706	5.914	5.898	6.492	6.397
BANKER KREDİ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MUHAİR AÇIKLARI	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
MEVDUAT	1.382	1.390	1.298	1.752	1.437	1.826	6.706	5.914	5.898	6.492	6.397
GENEL HÜKÜMET	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BANKALAR	64.590	67.185	67.286	67.195	69.713	67.101	60.736	57.148	57.149	57.066	56.896
KREDİLER	15.414	15.656	16.490	17.533	16.917	17.100	13.882	11.092	9.510	10.169	9.519
DÖVİZ TEVDİAT HESABI	16.773	18.011	19.003	19.583	21.029	19.313	19.118	18.994	19.402	20.059	20.625
BANKA MEVDUATI	18.197	18.789	18.474	16.952	17.315	17.283	16.818	13.017	13.193	13.146	13.208
TL CİNSİNDEN MEVDUAT	14.206	14.729	13.319	13.127	14.452	13.405	10.918	14.045	15.044	13.692	13.544
DİĞER SEKTÖRLER	41.999	46.256	47.682	50.759	52.403	52.539	49.748	51.435	53.779	56.053	58.023
TİCARİ KREDİLER	37.784	41.118	42.457	44.818	46.032	46.552	44.255	45.540	49.139	51.330	53.686
İTHALAT BORÇLARI	34.148	37.316	38.540	40.646	42.102	42.623	40.322	39.862	41.150	40.965	41.481
PREF.&PEŞİN İHRACAT	3.636	3.802	3.917	4.172	3.930	3.929	3.933	5.678	7.989	10.365	12.205
DİĞER KREDİLER	4.215	5.138	5.225	5.941	6.371	5.987	5.493	5.895	4.640	4.723	4.337
KAMU	247	183	188	84	0	0	0	0	0	0	0
ÖZEL	3.968	4.955	5.037	5.857	6.371	5.987	5.493	5.895	4.640	4.723	4.337
TOPLAM	107.971	114.831	116.266	119.707	123.553	121.466	117.190	114.497	116.826	119.611	121.316

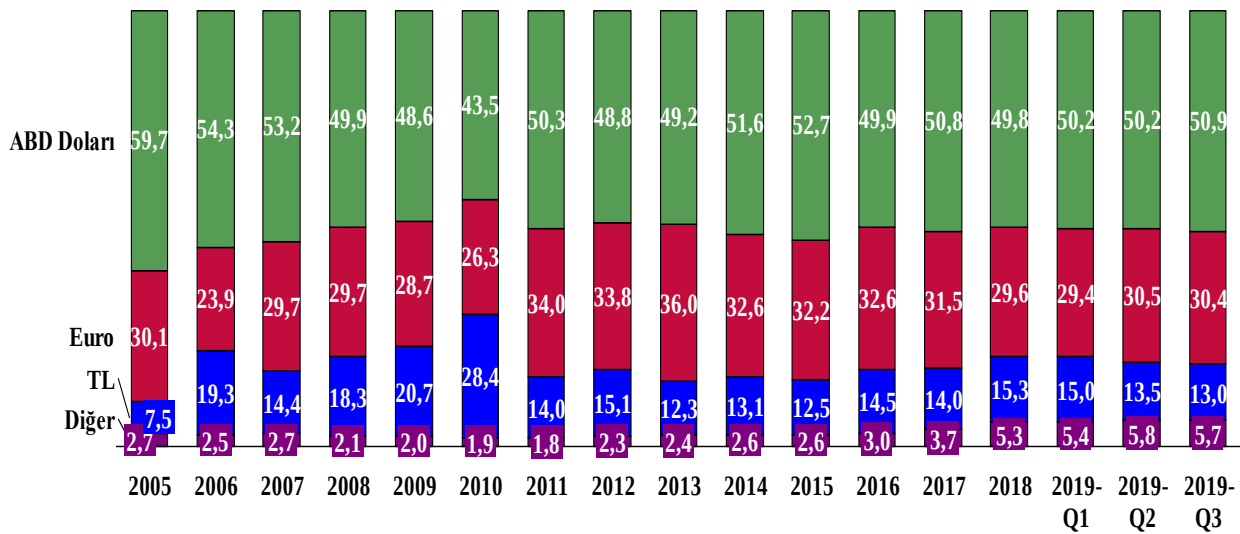
Kaynak: TCMB

Kısa vadeli dış borç stokunun borçlu bazında dağılımı incelendiğinde, tamamı kamu bankalarından oluşan kamu sektörünün borcunun 2019 Eylül ayı itibarıyla, 2018 yılsonuna göre %0,01 oranında arttığı ve 22,5 milyar ABD dolarına yükseldiği görülmektedir. Kısa vadeli dış borç stokunun %76,2'sini oluşturan özel sektörün kısa vadeli dış borç stoku ise 2019 yılı Eylül ayında, 2018 yılsonuna göre %7,4 oranında artmış ve 92,4 milyar ABD doları seviyesine yükselmiştir.

Alacaklı bazında dağılım incelendiğinde ise özel kredi alacaklıların %37,9'unu oluşturan parasal kuruluşlara olan kısa vadeli borçların 2019 yılı Eylül ayı itibarıyla, bir önceki yılsonuna göre %5,5 oranında azaldığı ve 45,8 milyar ABD dolarına gerilediği görülmektedir. Aynı dönemde parasal olmayan kuruluşlara olan kısa vadeli borçlar ise %14,4 oranında artmış ve 74,9 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. 2019 yılı Eylül ayı itibarıyla 87 milyon ABD doları olan tahvil ihraçlarının 2018 yılsonuna göre %12,1 oranında azaldığı görülmektedir.

Kısa vadeli dış borç stokunun 2005 – Eylül 2019 dönemindeki döviz kompozisyonu incelendiğinde, 2005 yılına kıyasla yaklaşık yüzde 8,8 puan azalmakla birlikte, ABD dolarının payının, euro ve diğer dövizlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. 2019 yılı Eylül ayı itibarıyla, kısa vadeli dış borç stokunun %50,9'u ABD doları, %30,4'ü Euro, %13'ü TL ve %5,7'si de diğer döviz cinslerinden oluşmaktadır.

Şekil 8: Kısa Vadeli Dış Borç Stokunun Döviz Kompozisyonu, %

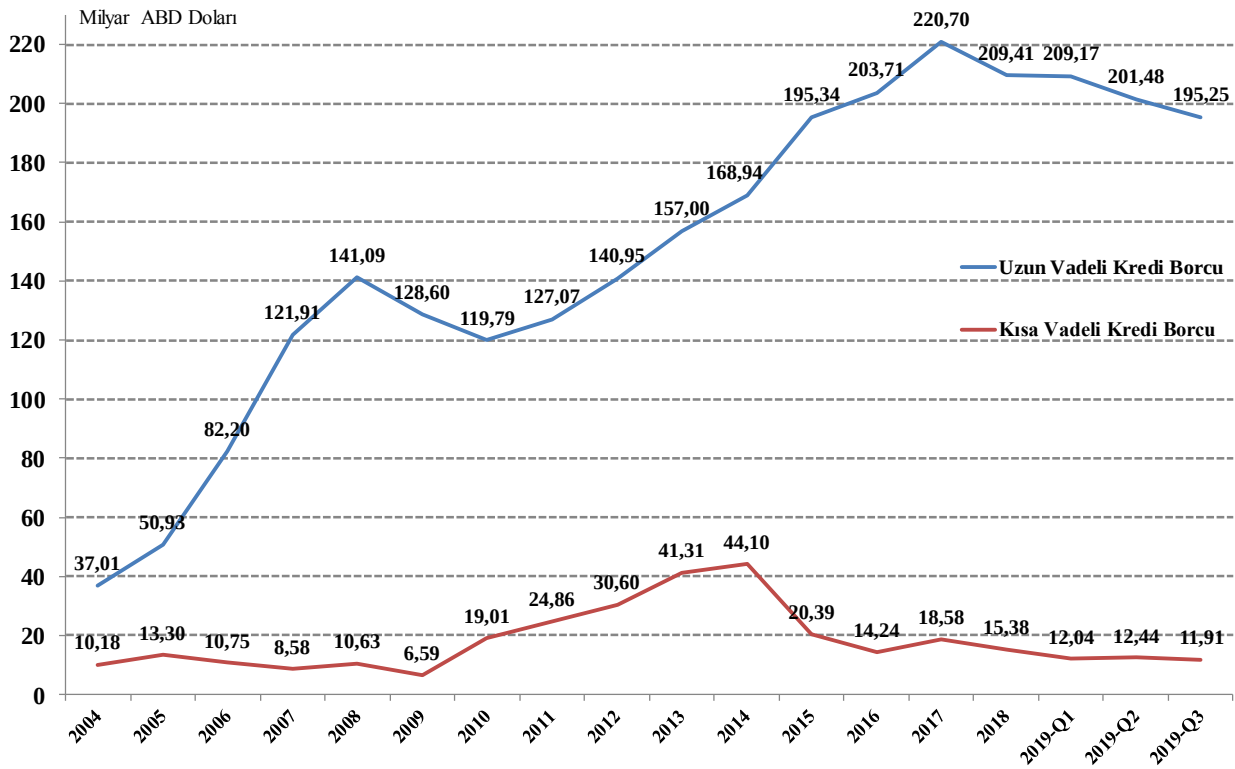

Kaynak: TCMB

9) Özel Sektörün Yurt Dışından Sağladığı Kredi Borç İstatistikleri

2019 yılı Eylül ayı itibarıyla özel sektörün yurt dışından sağladığı uzun vadeli kredi borcu 2018 yılsonuna göre %6,8 (~14,2 milyar dolar) azalarak yaklaşık 195,3 milyar ABD doları olmuştur. Aynı dönemde kısa vadeli kredi borcu ise %22,5'lik bir düşüşle 11,9 milyar ABD doları seviyesine gerilemiştir. Böylelikle toplam kredi borcu yaklaşık 17,6 milyar ABD doları azalarak 207,2 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

Şekil 9: Özel Sektörün Yurt Dışından Sağladığı Kredi Borcu (Milyar Dolar)

Kaynak: TCMB

Özel sektörün yurt dışından sağladığı uzun vadeli kredi borcunun borçluya göre dağılımı incelendiğinde, finansal kesimin kredi borcunun (%46,5), finansal olmayan kesimin kredi borcundan (%53,5) daha az olduğu görülmektedir. Bununla birlikte 2014 yılından 2017 yılsonuna kadar uzun vadeli krediler içinde finansal kesimin payının, finansal olmayan kesimin payından daha yüksek bir seviyede olduğu görülmekteydi. Büyük çoğunluğunu bankaların oluşturduğu finansal kesimin uzun vadeli kredi borcu, 2018 yılsonuna göre 12 milyar ABD doları azalarak 90,7 milyar ABD doları seviyesine gerilemiştir. Finansal olmayan kuruluşların borcu ise 2018 yılsonuna göre 2,2 milyar ABD doları azalmış ve 104,5 milyar ABD doları olmuştur.

Alacaklıya göre dağılım verileri, tahvil alacaklıları hariç toplam kredi borcunun büyük ölçüde özel alacaklılara olan borçlardan oluştuğunu göstermektedir (%84,6). Özel alacaklıların uzun vadeli kredi borcu 2019 yılı Eylül ayı itibarıyla, 2018 yılsonuna göre 13,6 milyar ABD doları azalarak 132 milyar

ABD doları seviyesine gerilemiş ve böylelikle toplam uzun vadeli kredilerdeki payı %67,6 olmuştur. Tahvil hariç toplam kredi borcunun %15,4'ünü oluşturan resmi alacaklar ise 24 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 19: Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Uzun Vadeli Kredi Borcu (Borçlu ve Alacaklıya Göre Dağılım, Milyar Dolar)

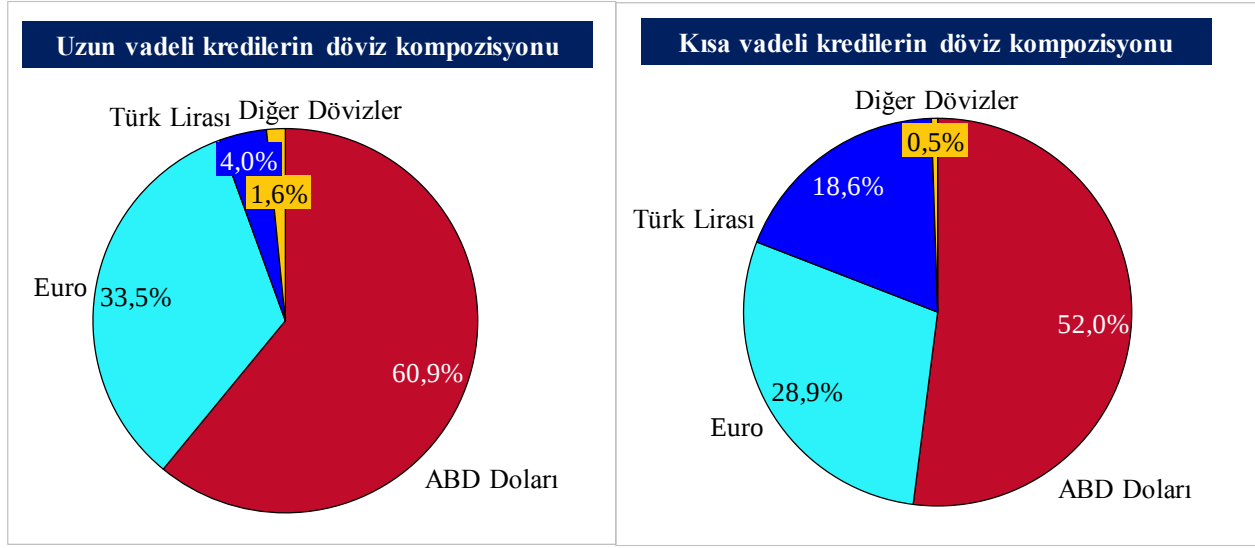
(Milyar ABD doları)	2014	2015	2016	2017	2018	2019-Q1	2019-Q2	2019-Q3
Borçluya Göre Dağılım	168,94	195,34	203,71	220,70	209,41	209,17	201,48	195,25
I- Finansal	84,89	105,38	106,35	114,35	102,72	102,56	95,71	90,72
i- Bankalar	65,71	85,93	87,15	95,88	84,93	85,14	80,58	76,58
- Krediler	43,95	63,34	62,44	65,48	56,46	54,60	51,18	47,86
- Tahvil	21,76	22,58	24,71	30,41	28,48	30,54	29,40	28,72
ii- Bankacılık Dışı Finansal Kuruluşlar	19,17	19,45	19,20	18,47	17,79	17,42	15,13	14,15
- Krediler	15,20	14,94	13,57	13,15	12,95	11,97	11,00	10,08
- Yabancı Sermaye Sayılan Krediler	0,86	0,95	0,91	0,75	0,59	0,50	0,44	0,38
- Tahvil	3,12	3,56	4,73	4,57	4,24	4,96	3,70	3,69
II-Finansal Olmayan	84,05	89,96	97,36	106,35	106,70	106,61	105,77	104,53
- Krediler	70,71	73,60	79,00	85,40	87,42	86,76	86,56	85,77
- Yabancı Sermaye Sayılan Krediler	8,03	10,18	12,22	13,55	12,35	12,00	11,84	11,29
- Ticari Krediler	0,31	0,41	0,42	0,43	0,45	0,42	0,43	0,55
- Tahvil	5,00	5,77	5,73	6,97	6,47	7,44	6,94	6,93
Alacaklıya Göre Dağılım	168,94	195,34	203,71	220,70	209,41	209,17	201,48	195,25
I- Resmi Alacaklılar	20,45	21,72	22,97	30,16	24,70	24,20	24,70	23,95
II- Özel Alacaklılar	118,60	141,70	145,58	148,60	145,53	142,04	136,74	131,96
i- Yabancı Ticari Bankalar	71,62	88,41	88,03	86,93	83,01	79,63	74,45	71,81
ii- Yerleşik Bankaların Yurtdışı Şube ve İştirakleri	25,18	27,96	29,85	33,17	35,77	34,89	34,73	32,95
iii- Bankacılık Dışı Finansal Kuruluşlar	12,39	15,22	16,01	15,79	14,58	15,10	15,05	14,82
iv- Finansal Olmayan	9,41	10,12	11,69	12,72	12,18	12,41	12,51	12,37
III- Tahvil Alacaklıları	29,89	31,92	35,16	41,94	39,18	42,93	40,04	39,34

Kaynak: TCMB

Uzun vadeli kredi borcunun döviz kompozisyonuna bakıldığında, özel sektörün yurt dışından ağırlıklı olarak ABD doları cinsinden borçlandığı görülmektedir. ABD doları cinsinden borçların, toplam kredi borçları içindeki payı 2018 yılsonuna göre 1,6 yüzde puan artmış ve 2019 yılı Eylül ayı itibarıyla %60,9 olmuştur. Bunun ardından sırasıyla, %33,5 ile Euro, %4 ile Türk Lirası ve %1,6 ile diğer dövizler gelmektedir.

Kısa vadeli kredi borcunun döviz kompozisyonuna bakıldığında da ağırlığın ABD doları cinsinden kredilerde olduğu görülmektedir. ABD doları cinsinden borçların, toplam kısa vadeli kredi borçları içindeki payı 2018 yılsonuna göre 8,6 yüzde puan artarak 2019 yılı Eylül ayı itibarıyla %52 olmuştur. Bunun ardından sırasıyla, %28,9 ile Euro, %18,6 ile Türk Lirası ve %0,5 ile de diğer dövizler gelmektedir.

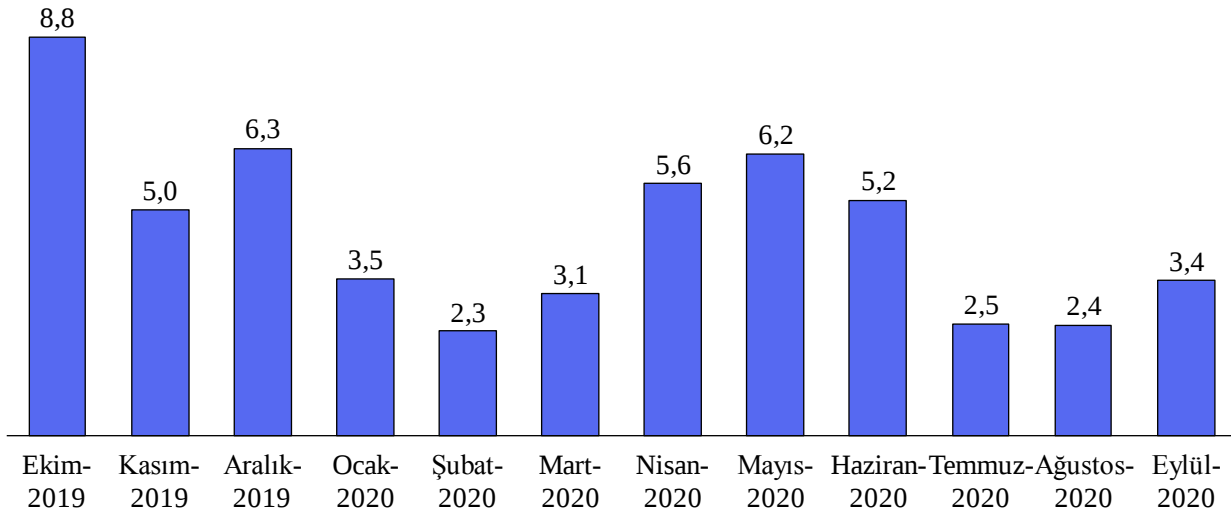
Şekil 10: Özel Sektörün Yurt Dışından Borçlandığı Kredilerin Döviz Kompozisyonu

Kaynak: TCMB

Özel sektörün yurt dışından sağladığı kredi borcu 2019 yılı Eylül ayı itibarıyla kalan vadeye göre incelendiğinde, 1 yıl içinde toplam 54,2 milyar ABD doları kadar anapara geri ödemesi gerçekleştirileceği görülmektedir.

Şekil 11: Özel Sektörün Yurt Dışından Sağladığı Kalan Vadesi 1 Yıla Kadar Olan Toplam Kredi Borcunun Aylara Göre Dağılımı (Ticari krediler hariç) (Milyar ABD Doları)

Kaynak: TCMB

10) Kurulan Kapanan Şirket İstatistikleri

2019 yılı Ekim ayında kurulan şirketlerin sayısında bir önceki aya göre %8,52 oranında artış oldu.

- Bir önceki aya göre kurulan şirket sayısı %8,52 kurulan gerçek kişi ticari işletme sayısı %9,96 kurulan kooperatif sayısı %2,75 oranında artmıştır.
- Bir önceki aya göre kapanan şirket sayısında %2,92 kapanan kooperatif sayısında %7,35 kapanan gerçek kişi ticari işletme sayısında %10,05 artış olmuştur.

Kurulan şirket sayısında geçen yılın aynı ayına göre %17,95 oranında artış oldu.

- 2019 yılı Ekim ayında, 2018 yılı Ekim ayına göre kurulan şirket sayısı %17,95 kurulan kooperatif sayısı %41,77 oranında artmış olup kurulan gerçek kişi ticari işletme sayısı %6,37 oranında azalmıştır.

2019 yılının ilk on ayında kapanan kooperatif sayısı, 2018 yılının aynı dönemine göre %15,94 oranında azaldı.

- 2019 yılının ilk on ayında 2018 yılının aynı dönemine göre kapanan şirket sayısı %5,52 oranında artmış olup kapanan gerçek kişi ticari işletme sayısı %0,32 kapanan kooperatif sayısında %15,94 oranında azalış gözlenmiştir.

Tablo 20: Kurulan Kapanan Şirket İstatistikleri, Ekim 2019

İLAN TÜRÜ	ŞİRKET TÜRÜ	EKİM 2019	EYLÜL 2019	Bir Önceki Aya Göre Değişim (%)	EKİM 2018	Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Değişim (%)	OCAK- EKİM (10 Aylık)		
							2018	2019	Değişim (%)
Kurulan	Şirket	8.352	7.696	8,52	7.081	17,95	71.907	68.522	-4,71
	Kooperatif	112	109	2,75	79	41,77	891	956	7,30
	Ger.Kişi Tic.İşl.	2.263	2.058	9,96	2.417	-6,37	29.548	19.175	-35,11
Tasfiye	Şirket	1.168	235	397,02	1.127	3,64	9.920	10.340	4,23
	Kooperatif	33	12	175,00	41	-19,51	710	715	0,70
Kapanan	Şirket	1.199	1.165	2,92	1.162	3,18	9.467	9.961	5,22
	Kooperatif	73	68	7,35	73	0,00	828	696	-15,94
	Ger.Kişi Tic.İşl.	1.401	1.273	10,05	1.260	11,19	15.796	15.745	-0,32

Kaynak: TOBB

Malatya Ekonomisindeki Gelişmeler

1) Dış Ticaret

Tablo 1: 2019 Kasım Ayı Malatya İhracat Rakamları (Bin Dolar)

SEKTÖR	1 - 30 KASIM			1 OCAK - 30 KASIM		
	2018	2019	% Değ.	2018	2019	% Değ.
Çelik	4,20	38,6	819,6	92,4	396,2	328,8
Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	228,2	1.522,8	567,3	636,1	14.037	2106
Demir ve Demir Dışı Metaller	88,6	154,1	73,8	1.664,8	1.607	-3,4
Deri ve Deri Mamulleri	0,00	3,1		135,6	54,3	-60
Diğer Sanayi Ürünleri	0,00	1,8		0,4	12,1	3122
Elektrik Elektronik	447	651,2	45,7	5.261,1	8.703	65,4
Fındık ve Mamulleri	608,6	650	6,8	5.493,4	5.508	0,2
Halı	0	10,2		78,5	198,1	152,1
Hazırgiyim ve Konfeksiyon	9.129,6	7.201	-21,1	102.773,7	98.263	-4,4
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	506	669,7	32,3	7.896	8.028	1,7
İklimlendirme Sanayii	53,3	62,5	17,2	756,3	690	-8,7
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	358,9	154,8	-56,8	3.244	1.691,3	-47,8
Kuru Meyve ve Mamulleri	16.216	15.148	-6,6	134.010	135.124	0,8
Madencilik Ürünleri	1,05	186,5	17643	1.888,3	1.392,8	-26,2
Makine ve Aksamaları	449,9	1.110	146,7	4.918	8.170,6	66,1
Meyve Sebze Mamulleri	861,7	141,2	-83,6	2.550,5	2.644	3,6
Mobilya,Kağıt ve Orman Ürünleri	174,8	246,1	40,7	2.392,2	3.475,3	45,2
Mücevher	0	0,1		0	0,1	
Otomotiv Endüstrisi	1,9	9,3	389,5	73,3	224,8	206,7
Savunma ve Havacılık Sanayii	0,2	14,3	6029	0,2	151,1	64754
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	226,4	3.574,8	1478	7.980	36.547	357,9
Süs Bitkileri ve Mam.	0	0		0	102,1	
Tekstil ve Hammaddeleri	1.358,6	1.280,3	-5,7	20.808	16.674	-19,8
Tütün	0	0		0	20,5	
Yaş Meyve ve Sebze	14,3	18,8	31,4	5.467	2.162	-60,4
Zeytin ve Zeytinyağı	0,5	7,8	1408	3,8	20,7	447,7
TOPLAM	30.730,6	32.858,1	6,9	308.125,5	345.899,1	12,2

Kaynak: TİM

Malatya'nın 2019 yılı Kasım ayı ihracat tutarı yaklaşık 32,8 milyon Dolar olup bu ihracat rakamı 2018 yılı Kasım ayının ihracat rakamı olan 30,7 milyon Dolara göre %6,9 artış anlamına gelmektedir. 2019 yılı 11 aylık toplam ihracat tutarı ise 345,9 milyon Dolar olup 2018 yılı 11 aylık ihracat tutarı olan 308,1 milyon Dolara göre %12,2 artış anlamına gelmektedir.

Malatya'nın en önemli gelir kaynağı olan kayısı ve kayısı çekirdeğinin ihracatı sadece Malatya gümrüğünden yapılmadığından toplam ihracat tutarı için Türkiye'nin kuru kayısı ve kayısı çekirdeği ihracatına bakmak gerekmektedir. Tablo 2, Türkiye'nin kuru kayısı ve kayısı çekirdeği ihracatını göstermektedir.

Tablo 2: 2019 Yılı Türkiye'nin Kuru Kayısı ve Kayısı Çekirdeği İhracatı

Aylar	Kuru Kayısı		Kayısı Çekirdeği	
	İhracat Tutarı (Dolar)	Miktar (Kg)	İhracat Tutarı (Dolar)	Miktar (Kg)
Ocak	20.847.845	8.275.925	1.913.769	900.623
Şubat	22.676.805	9.064.955	1.204.191	614.579
Mart	20.710.816	8.463.288	1.769.905	757.090
Nisan	20.814.269	8.355.550	1.478.741	783.821
Mayıs	19.601.025	8.020.085	1.450.393	688.385
Haziran	9.552.989	3.746.931	778.301	373.368
Temmuz	11.378.637	4.417.576	561.307	279.500
Ağustos	16.218.132	6.426.393	1.329.593	682.372
Eylül	29.789.401	11.426.501	1.960.547	885.810
Ekim	31.026.294	11.828.336	2.112.888	868.621
Kasım	25.263.175	9.968.838	1.728.300	642.414
Toplam	227.879.388	89.994.378	16.287.935	7.476.583

Kaynak: TİM

2) Yatırım Teşvikleri

Malatya’da yatırım teşvik belgesi alan işletmelerin sayısı, teşvik alan işletmelerin ne kadarlık bir tutar için bu teşvik belgesini aldığını ve son olarak bu yatırımla birlikte ne kadarlık bir istihdam sağlamayı planladığını Tablo 3 vermektedir.

Tablo 3: Malatya’da Alınan Yatırım Teşvik Belge İstatistikleri

Aylar	Belge Adedi		Sabit Yatırım (Milyon TL)		İstihdam	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Ocak	9	4	71	30	670	201
Şubat	8	5	104	35	1.444	740
Mart	7	8	57	64	909	616
Nisan	11	4	41	348	1.439	224
Mayıs	14	6	176	46	1.068	657
Haziran	7	2	63	45	482	225
Temmuz	4	10	31	101	50	573
Ağustos	6	9	49	66	253	832
Eylül	4	11	20	49	130	1.683
Toplam	70	59	612	884	6.445	5.751

Kaynak: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

3) Kurulan Kapanan Şirket İstatistikleri

Tablo 4: 2019 Ekim Ayında Malatya’da Kurulan Kapanan Şirket İstatistikleri

2019 EKİM (BİR AYLIK)									2018 EKİM (BİR AYLIK)								
KURULAN			TASFİYE		KAPANAN				KURULAN			TASFİYE		KAPANAN			
ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.		ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	
26	2	21	2	1	3	1	7		31	1	14	5	0	3	0	8	

Kaynak: TOBB

Tablo 5: 2019 Yılı Malatya’da Kurulan Kapanan Şirket İstatistikleri

2019 OCAK-EKİM (ON AYLIK)									2018 OCAK-EKİM (ON AYLIK)								
KURULAN			TASFİYE		KAPANAN				KURULAN			TASFİYE		KAPANAN			
ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.		ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	ŞİRKET	KOOP.	ŞİRKET	KOOP.	GER. KİŞİ TİC. İŞL.	
282	11	144	30	1	37	5	77		329	8	230	32	2	22	8	71	

Kaynak: TOBB

4) Karşılıksız Çek ve Senet İstatistikleri

Tablo 6: Malatya’da Karşılıksız Çek Tutarları (Bin TL)

Aylar	2015	2016	2017	2018	2019
Ocak	4.097	14.231	8.865	11.551	15.968
Şubat	3.861	17.605	7.358	6.510	8.695
Mart	7.132	12.571	7.001	6.432	6.265
Nisan	5.988	7.679	2.382	8.525	12.117
Mayıs	4.177	13.551	6.916	8.040	11.714
Haziran	10.984	8.928	5.520	3.281	5.203
Temmuz	15.496	6.932	5.651	14.359	11.010
Ağustos	14.695	15.918	2.791	15.141	2.756
Eylül	17.434	9.943	3.848	11.072	9.158
Ekim	14.104	9.446	16.979	29.973	4.570
Kasım	24.520	10.041	7.340	25.853	
Aralık	22.584	12.230	6.174	21.091	
TOPLAM	145.072	139.077	80.770	161.829	87.454

Kaynak: TBB

Tablo 7: Malatya’da Protestolu Senet Tutarları (Bin TL)

Aylar	2015	2016	2017	2018	2019
Ocak	3.001	2.554	4.162	4.136	12.259
Şubat	3.119	4.290	3.340	7.920	6.334
Mart	2.582	2.739	4.396	3.742	8.401
Nisan	2.487	2.402	3.882	6.036	7.901
Mayıs	2.908	2.830	4.291	5.461	4.872
Haziran	3.522	3.953	4.164	5.954	8.339
Temmuz	4.091	3.892	4.185	6.794	12.586
Ağustos	3.291	3.814	4.278	7.445	10.657
Eylül	3.722	4.578	4.175	14.184	9.573
Ekim	4.299	3.683	6.352	9.599	6.369
Kasım	4.284	4.462	4.143	13.098	
Aralık	4.132	4.465	3.703	7.803	
TOPLAM	41.439	43.662	51.071	92.173	87.291

Kaynak: TBB

5) Konut Satış İstatistikleri

Tablo 8: Malatya’da Konut Satış İstatistikleri

	2017	2018			2019		
Aylar	Toplam	İlk Satış	İkinci El Satış	Toplam	İlk Satış	İkinci El Satış	Toplam
Ocak	831	287	420	707	233	417	650
Şubat	842	304	444	748	262	327	589
Mart	1.130	358	526	884	382	460	842
Nisan	920	306	440	746	249	445	694
Mayıs	964	371	601	972	262	329	591
Haziran	736	386	515	901	187	291	478
Temmuz	939	395	607	1.002	370	530	900
Ağustos	975	414	524	938	431	660	1.091
Eylül	1.503	553	637	1.190	498	874	1.372
Ekim	1.012	653	676	1.329	452	835	1.287
Kasım	1.035	311	394	705			
Aralık	1.097	596	606	1.202			
Toplam	11.984	4.934	6.390	11.324			

Kaynak: TÜİK

6) Patent ve Marka İstatistikleri

Tablo 9: 2019 Yılı Malatya’da Marka, Patent, Model ve Tasarım Başvuru İstatistikleri

Tür/Ay	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim
Patent Başvuru Sayısı	1	0	1	4	3	1	1	0	0	5
Faydalı Model Başvuru Sayısı	2	0	1	2	2	0	0	1	3	3
Marka Başvuru Sayısı	23	24	27	39	24	30	31	30	27	59
Tasarım Başvuru Sayısı	1	1	1	0	2	0	1	4	0	2

Kaynak: Türk Patent ve Marka Kurumu

KAYNAKÇA

- BDDK
- Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı
- Hazine ve Maliye Bakanlığı
- Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
- Ticaret Bakanlığı
- TCMB
- TİM
- TOBB
- TÜİK
- TEPAV
- Türkiye Bankalar Birliği
- Türk Patent ve Marka Kurumu